

**Advies : Kwaliteitsverbeterende maatregelen
Noordoostkwadrant Stille Wille**

Datum : 8 mei 2017
Opdrachtgever : gemeente Oirschot
Ter attentie van : R. Voets
Projectnummer : 211x08052

Opgesteld door : R. Tak
i.a.a. : A. van Dooren

Inleiding

Aanleiding en initiatief

De Stille Wille is een recreatiepark dat in de gemeente Oirschot, tegen de gemeentegrens van Oisterwijk en Hilvarenbeek is gelegen. Het park bestaat uit ongeveer 325 recreatiewoningen, die in grote mate permanent worden bewoond.

Omdat behoefte is aan een uniform planologisch regime voor het recreatiepark en om de mogelijkheid voor permanente bewoning te borgen, hetgeen de eigenaar en de bewoners wensen, is het noodzakelijk om een nieuw bestemmingsplan op te stellen voor De Stille Wille. De verscheidenheid aan bestemmingsplannen, een breed scala aan juridische statussen, de grote schaal van de permanente bewoning en de lange duur dat dit al plaats vindt, maken de situatie er niet makkelijker op.

Om de problematiek op te lossen hebben stakeholders, onder wie de gemeente Oirschot, de provincie en de parkeigenaar gedurende lange tijd intensief overleg gevoerd. Dat overleg heeft geleid tot een voorstel waarbij de recreatiewoningen zodanig bestemd worden dat permanente bewoning formeel toegestaan is. De oplossing dient gepaard te gaan met een wezenlijke investering in het landschap.

Onderhavige advies geeft inzicht in op welke wijze kwalitatieve verbeteringen er op het park, meer specifiek binnen het noordoostkwadrant, genomen kunnen worden opdat aan de voorwaarde van het bestemmingsplan kan worden voldaan.

Huidige situatie plangebied

In de huidige situatie bestaat het plangebied (ca. 11ha.) uit een voormalige wandelbos met brede paden. Door deze paden is het gebied in vier delen op te splitsen met elk een eigen karakter. Het wandelbos is momenteel sterk verwaarloosd en bevat op veel plekken een overvloed aan invasieve soorten zoals Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en opslag van jonge sparren. Het aanwezige ven ligt vol met bladeren en kan momenteel geen goede functie vervullen voor mogelijke beschermde amfibieën of vissen. Daarnaast zijn de paden plaatselijk aan onderhoud toe.

Afbeelding 1: ligging projectgebied 'noordoostkwadrant' met deelgebieden.

- deelgebied 1: bosperceel sparren (west)
bosperceel gemengd (oost)
- deelgebied 2: bosperceel gemengd met ven
- deelgebied 3: bosperceel gemengd
- deelgebied 4: bosperceel berk

Het zuidwestelijke deel (1) bestaat uit een deel open sparrenbos (west) met weinig onderbegroeiing van hier en daar wat mannetjesvaren en bramen. Het oostelijke deel bestaat uit loofbos met veel Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers.

Deel 2 beslaat het zuidoostelijke gedeelte van het kwadrant en bestaat uit open bos met Amerikaanse eik, Zomereik en veel onderbegroeiing van Amerikaanse vogelkers. In dit gedeelte is ook een ven gelegen, welke vol met bladeren ligt. Aan de zuidkant van deel 1 en 2 ligt een relatief diepe zaksloot. Er ligt hier een soort "film" op het water, wat mogelijk op kwel duidt.

Ten noorden van deel 2 ligt een gedeelte met open bos met vooral Amerikaanse eik, Zomereik, en opslag van Amerikaanse vogelkers en jonge verwilderde sparren (deel 3).

Deel 4 is een typisch berkenbosje, waar tevens een schuurtje is geplaatst waarin (snoei)afval ligt opgeslagen. Binnen het deelgebied gaat de berkenbeplanting over in een vrij open bosje met Amerikaanse eik, Zomereik en veel onderbegroeiing van onder andere vogelkers en jong opschot van sparren.

Streefbeeld

De potentie die het noordoostkwadrant heeft als natuurgebied kan beter worden benut. Door de centrale ligging tussen landgoed Baest en de beekdalen van de Reusel en de Beerze kan het wandelbos namelijk fungeren als een ecologische stapsteen binnen het NatuurNetwerkNederland (NNN). Hiertoe

is het belangrijk dat er binnen de mogelijkheden van beheer en inrichting wordt bekeken hoe er een kwalitatieve meerwaarde kan worden bereikt op basis van de aanwezige natuurwaarden. Met de juiste maatregelen kan het kwadrant ontwikkeld worden tot een waardevol natuurgebied binnen het NNN.

Ook heeft het voormalige wandelbos potentie voor de versterking van recreatieve paden en punten. De ligging van het plangebied te midden van de kernen Oirschot, Oisterwijk en Moergestel en op de grens van het Groene Woud als recreatieve trekkers biedt kansen voor een recreatieve ontwikkeling. Recreatieve samenhang met landgoed Baest lijkt hierin een logische ontwikkeling, net als de verbinding Nijssenstraat. In eerste instantie kan er door de verbetering van de bestaande paden een meerwaarde worden bereikt op het gebied van recreatie.

Advies

Kenschets landschap

Het projectgebied is als jonge heideontginning gelegen op een dekzandrug ten midden van de beekdalen van de Reusel en de Beerze. Het park ligt als een besloten eiland in de openheid van het omliggend agrarische gebied. Het open agrarische landschap aan de oostzijde wordt begrensd door de bossen van landgoed Baest. Kenmerkend voor het gebied is het relatief strakke en grootschalige verkavelingspatroon. De groenstructuren bestaan hoofdzakelijk uit bosschages en productiebossen, welke een scherpe visuele afbakening vormen. Het gebied heeft vele doorzichten en een erg open karakter.

De droge bodem waarop de Stille Wille nu gevestigd is werd van oudsher omgeven door vennen en bossen. De grondwaterstanden in het gebied zijn erg uitlopend geweest. Op de locatie van het vakantiepark werd rond 1880 productiebos aangeplant, welke in 1950 bijna volledig werd gekapt en opnieuw herplant.

Kwaliteitsverbeterende maatregelen

De kwaliteitsverbeterende maatregelen voor het noordoostkwadrant richten zich op herstel en ontwikkelingsbeheer, in lijn met het natuurtype dat van oorsprong voorkomt op de zure, droge zandige bodems van het zandlandschap, namelijk het Dennen-, eiken- en beukenbos (natuurbeheertype N15.02). Veel van deze bossen zijn ontstaan door productgerichte aanplant of natuurlijke successie. Zo ook het wandelbos van De Stille Wille. Hierdoor ontbreekt vaak in deze bossen de diversiteit aan flora en fauna, omdat de structuur eenvoudig van opzet is en de beplanting relatief jong. Het Dennen-, eiken- en beukenbos kan zowel een sterke dominantie van één soort (Grove Den) bevatten, als een combinatie van boomsoorten (Zomereik en Ruwe Berk).

Als advies worden er zowel algemene maatregelen voorgesteld voor het gehele kwadrant, als specifieke maatregelen per deelgebied.

1. Algemene maatregelen

Om de verschillende delen van het plangebied aan te laten sluiten bij het beoogde natuurbeeld zijn er algemene richtlijnen opgesteld voor het beheer. Het karakter van een Dennen-, eiken-, of beukenbos wordt gekenmerkt door bossen en struwelen gedomineerd door eiken, dennen, beuken, berken, lijsterbes, vuilboom, hazelaar en aan de randen brem. Op basis van de huidige situatie zijn de volgende maatregelen voorgesteld welke gelden voor de beplantingen in alle deelgebieden:

- Binnen het areaal bosgebied mag maximaal 20% bestaan uit boomsoorten die oorspronkelijk van buiten Europa zijn ingevoerd, zoals Amerikaanse eik en Douglasspar.

- Op 80% van de oppervlakte wordt geen hout geoogst of is de houtoogst minder dan 20% van de bijgroei. Op de overige oppervlakte kan meer geoogst worden in het kader van omvorming naar een natuurlijker bos.
- Voor de omvorming naar een multifunctioneel bos met inheemse soorten is het noodzakelijk om met name Douglas- sparren, Amerikaanse eiken en Amerikaanse vogelkers te verwijderen, aangezien deze soorten de ondergroei belemmeren en zich blijven verjongen;
- Begeleiding met begrazing en/of selectieve kap kan noodzakelijk zijn om te voorkomen dat de bosstructuur te eenvormig wordt. Dit kan ook door reguliere dunning om de 5-6 jaar;
- Dunnen, klepelen en voren ploegen alvorens nieuwe beplanting toe te voegen;
- Onderplanten van het bos met gebiedseigen heesters (bosplantsoen) als Lijsterbes, Hazelaar, Vuilboom en aan de randen Brem. Aanvullen boomvormers met opvolgers als Zomereik, Gewone beuk en Berk. Hier kan ook sporadisch een Linde en Haagbeuk tussen zitten;
- Versterken van de bosranden met struiklaag;
- Ontwikkelen verjongingsgaten;
- Belangrijk voor ongewervelde dieren is de aanwezigheid van dood staand en liggend hout. Met de kap dient hier rekening mee te worden gehouden, zodat de hoeveelheid dood hout op orde is.

2. Specifieke maatregelen per deelgebied

Aanvullend op de algemene maatregelen zijn er specifieke ingrepen voorgesteld per deelgebied.

Afbeelding 2: voorstel kwalitatieve maatregelen per deelgebied.

- deelgebied 1: groepenkap/reguliere dunning van sparren (rode arcering)
verwijderen exoten en aanvullen gebiedseigen beplanting (groene arcering)
- deelgebied 2: verwijderen exoten en aanvullen gebiedseigen beplanting (groene arcering)

- ontgraven poel (blauw)
- deelgebied 3:: verwijderen exoten en aanvullen gebiedseigen beplanting (groene arcering)
- deelgebied 4: verwijderen wildgroei jonge sparren (oranje arcering)
- herstel padenstructuur (geel)

Deelgebied 1

- Het groepsgewijs kappen van het westelijke sparrenbos zorgt er voor dat spontane successie op kan komen (rode arcering). Dit zal resulteren in het opnieuw laten ontstaan van een bos met Grove Den, welke door natuurlijke successie over zal gaan in een Eiken- Berkenbos;
- Voor het oostelijk gedeelte is het van belang dat exoten als Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers worden verwijderd.

Deelgebied 2

- Verwijderen van exoten: Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers;
- Opschonen van het vennetje door het verwijderen van de bladopslag en sliblaag. Daarnaast ook de (houtachtige) vegetatie in de directe omgeving verwijderen of terugsnoeien. Volgroeide solitairen of boomgroep kan hierop een uitzondering zijn. Dit onderhoud dient eens in de 10 – 15 jaar te worden uitgevoerd.

Deelgebied 3

- Verwijderen van exoten: Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers;
- Verwijderen van wildgroei jonge sparrenopslag;

Deelgebied 4

- Verwijderen van wildgroei jonge sparrenopslag. Uitgaande van de omvorming van sparrenbos naar Eiken- Berkenbos is grootschalige kap voorstelbaar(bij oude sparren) of groepenkap. Middels natuurlijke successie komt het Eiken- Berkenbos vanzelf op.

Herstel padenstructuur

- De huidige paden welke tussen de deelgebieden lopen zijn aan onderhoud en plaatselijk is herstel gewenst (opvullen van gaten). Het herstel draagt niet alleen bij aan het algemene beeld en gebruikswaarde van het wandelbos, maar geldt ook als een recreatieve meerwaarde voor het gebied. De herstelwerkzaamheden worden dan ook onder de kwaliteitsverbeterende maatregelen (beheer) geschaard.

3. Onderzoeken/planvorming noodzakelijk alvorens te starten¹

Om het herstel- en ontwikkelingsbeheer van het noordoostkwadrant in goede banen te leiden is het advies een aanvullend beheer- en inrichtingsplan op te laten stellen voor de komende 10 jaar. Het plan geeft aan op welke wijze periodieke maatregelen getroffen worden op het gebied van inrichting en beheer. Met een goed beheer- en inrichtingsplan kan de potentie als waardevol natuurgebied worden benut.

Voordat dit plan opgesteld kan worden is het raadzaam eerst een onderzoek naar de aanwezige flora en fauna uit te voeren.

¹op basis van eerste inschatting veldbezoek.

Totale landschapsinvestering

De totale landschapsinvestering bestaat uit de aanleg, het beheer en onderhoud van alle voorgestelde kwaliteitsverbeterende ingrepen. Voor de berekening is gebruik gemaakt van de normering van het Stimuleringskader Groen- Blauwe diensten (StiKa) en specialistische kennis. In de tabel is de totale landschapsinvestering uiteengezet.

AANLEG				
Ingreep	Omvang (m ²)	Normering(€ /m ²)		Totaal
- groepsgewijs kappen sparren (rode arcering)	11.779	n.t.b.	werkelijke kosten	n.t.b.
- klepelen en ploegen na groepenkap (rode arcering)	11.779	€ 1250,-/ha.	werkelijke kosten	€ 1.472,00
- verwijderen wildgroei jonge sparren (10% deelgebied 3 en deelgebied 4)	6.878	n.t.b.	werkelijke kosten	n.t.b.
- verwijderen exoten (deelgebieden 1,2 en 3)	39000 - 58500	€ 900,-/ha.	gemiddelde werkelijke kosten	€ 4.388,00
- ontgraven poel	710	€ 2,70	STIKA	€ 1.917,00
- aanvullen gebiedseigen beplanting (onderplanten en aanvullen ca. 50% deelgebieden 1-2-3)	39.000	€ 1,75	werkelijke kosten	€ 68.250,00
- beheer&inrichtingsplan	1x		werkelijke kosten	€ 10.000,00
- Flora & Fauna onderzoek	1x		werkelijke kosten	€ 10.000,00
subtotaal				€ 96.027,00
BEHEER(10 jaar)				
Ingreep	Omvang (m ²)	Normering(€ /m ² /jaar)		Totaal
- gemengd bosperceel	90.239	€ 0,03	STIKA	€ 25.988,83
- poel	1	€ 61,19	STIKA	€ 611,90
- herstel en onderhoud wandelpaden (hoofdpaden, gem.4m breed)	11.000	€ 10,00	STIKA	€ 110.000,00
subtotaal				€ 136.600,73
Totaal (excl. plus-maatregelen)				€ 232.627,73